

4.4.2. Výchova k občanství

V předmětu se realizuje obsah vzdělávacího oboru Výchova k občanství a tematického okruhu Svět práce v oboru Člověk a svět práce. Na předmět navazuje na vyšší stupeň gymnázia předmět Základy společenských věd.

Předmět je určen všem žákům nižšího gymnázia (prima až kvarta) a přináší informace z řady humanitních oborů, které umožní orientaci žáků ve významných okolnostech společenského života a pomohou mu tak řešit každodenní problémy. Výuka je vedena k postupnému vnímání sounáležitosti s evropskou kulturou a k pochopení civilizačního procesu různých kultur, posiluje respekt k základním principům demokracie a evropanství. Žáci jsou vedeni k sebepoznávání, v průběhu výuky si formují vědomí odpovědnosti za sebe jako jednotlivce i člena určitého společenství. Předmět připravuje žáky na odpovědný občanský život v demokratické společnosti. Předmět je podle potřeby doplňován různě zaměřenými exkurzemi.

A) Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Ve všech ročnících je předmětu věnována 1 h týdně. V primě a v tercii se realizuje okruh Výchova ke zdraví. V tercii a v kvartě se vyučují také témata z oblasti Člověk a svět práce a mimo to je celý předmět tematicky úzce propojen s předmětem Etická výchova. Výuka probíhá převážně v mateřských učebnách, v multimediální učebně a v terénu.

Organizační formy a metody práce jsou voleny podle charakteru učiva a cílů vzdělávání.

- vyučovací hodina – skupinové vyučování, samostatná práce, diskuse, výklad
- reprodukce textu, soutěže, testy, dramatizace, projekty, video
- beseda

B) Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj kompetencí žáků

1. Kompetence k učení

- nabízíme aktivační metody, které žákům mají přiblížit problematiku demokratického občanství a povedou je i k dalšímu zájmu a ochotě se o dané téma zajímat
- učíme žáky využívat a pracovat s různými informačními zdroji (literatura, internet, výukové CD nosiče)

2. Kompetence k řešení problémů

- vedeme žáky k porovnání odlišných názorů a tvrzení (multikulturní výchova, environmentální výchova) a k samostatnému vyhodnocování a vyvozování praktických závěrů

3. Kompetence komunikativní

- umožňujeme žákům poznávat základy myšlení v globálních souvislostech
- vedeme je k formulování vlastních názorů na probíranou tematiku
- podporujeme diskusi

4. Kompetence sociální a personální

- navozujeme takové situace, které vedou k vědomí odlišnosti a jedinečnosti každého člověka
- rozvíjíme pozitivní sebedůvěru a vědomí vlastních možností

5. Kompetence občanské

- nabízíme žákům příležitosti k pochopení práv a povinností občana, skupin občanů, ras
- vedeme je k poznání souvislostí týkajících se partnerských a rodinných vztahů
- nabízíme modelové situace k prokázání praktických dovedností jednání v krizových situacích

6. Kompetence pracovní a kompetence k podnikavosti

- nabízíme propojení probírané problematiky se současným životem a prací

7. Kompetence digitální

- vedeme žáky k zapojování se do společnosti a do občanského života prostřednictvím digitálních technologií
- vedeme žáky k rozvíjení a uplatňování odpovědného chování a jednání v digitálním světě
- podporujeme utváření a rozvíjení etického a právního povědomí pro situace v digitálním prostředí

C) Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

PRIMA – dotace 1 – povinný

ČLOVĚK V RYTMU ČASU

výstupy	učivo
orientuje se v dřívějších i v současných způsobech měření času charakterizuje roční období a pojmy slunovrat a rovnodennost jmenuje a vyhledává v kalendáři významné dny a svátky, dokáže je spojit se zvyky a tradicemi	• měření času • kalendáře • státní svátky, významné dny, oslavy, tradice
pokrytí průřezových témat	
přesahy z:	

DOMOV

výstupy	učivo
dokáže vysvětlit pojem domov, vlastními slovy vyjádří vztah k místu, kde žije vysvětlí rozdíl mezi státní správou a samosprávou	• hodnoty tvořící domov • obec, obecní samospráva • typy obcí • řízení obce

charakterizuje orgány obce a jejich působení na praktický život občanů	
pokrytí průřezových témat VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA	

RODINNÝ ŽIVOT

výstupy	učivo
dokáže vysvětlit význam rodiny pro vývoj člověka na příkladech dokládá význam spolupráce při řešení úkolů v rodině rozeznává typy rodiny jmenuje a vysvětluje funkce rodiny uplatňuje vhodné způsoby komunikace v rodině, mezi kamarády i ve škole	• rodinné a příbuzenské vztahy • manželství • rodina jako vzor a příklad • náhradní výchovná péče • komunikace v rodině • komunikační dovednosti
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA ETICKÁ VÝCHOVA	

MÁ VLAST

výstupy	učivo
vysvětlí rozdělení státní moci v ČR popíše státní symboly ČR a jejich význam objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání	• ČR jako demokratický právní stát, dělení státní moci • státní symboly
pokrytí průřezových témat VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA	
přesahy z:	

Z HISTORIE

výstupy	učivo
uveče osobnosti, které se podílejí na prestiži naší vlasti	• naši prezidenti • Praha

uveďte jména našich prezidentů a spojte je s dobovými událostmi vysvětlí kulturní a historický význam hlavního města	
přesahy z:	

MINIÚVOD DO LIDSKÝCH PRÁV

výstupy	učivo
rozlišuje práva a povinnosti zná základní lidská práva objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám	• národnostní a rasové problémy • práva a povinnosti dětí • konflikt, šikana
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA ETICKÁ VÝCHOVA	

ŽIVOT VE ŠKOLE

výstupy	učivo
uvědomuje si význam vzdělání, společných pravidel a norem ve školním kolektivu, význam tolerance a spolupráce respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě zná zásady efektivního učení navrhuje způsoby řešení neshod a konfliktů nenásilným způsobem uvědomuje si význam volnočasových aktivit pro zdraví člověka	• systém českého školství • domácí vzdělávání • pravidla ve škole, školní řád • učení, pracovní metody, pasivní a aktivní odpočinek

pokrytí průřezových témat

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA
VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA
ETICKÁ VÝCHOVA

OSOBNÍ BEZPEČÍ

výstupy	učivo
objasňuje vlastními slovy nebezpečí spojená s krizovými situacemi, včetně oblasti šikanování zná možnost spolupráce a překonání strachu při odhalování příčin a původců šikany, vyhledávání pomoci vyhledá kontaktní adresy a telefony na zařízení pro pomoc v krizi ve svém okolí	• způsoby chování v krizových situacích • šikana • dětská krizová centra a linky důvěry
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA ETICKÁ VÝCHOVA	

SEKUNDA – dotace 1 – povinný

ŽIVOT MEZI LIDMI

výstupy	učivo
uplatňuje vhodné způsoby chování v různých životních situacích, nenásilným způsobem řeší případné konflikty, vhodně volí způsob komunikace vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví rozlišuje záměrné a nezáměrné působení	• sociální skupiny • vliv rodiny, komunikace ve škole • média
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA MEDIÁLNÍ VÝCHOVA ETICKÁ VÝCHOVA	

ČLOVĚK A KULTURA

výstupy	učivo
dokáže vysvětlit obsah pojmu kultura snaží se poznat jiné kultury a porozumět odlišnostem respektuje kulturní zvláštnosti, odlišné názory, způsoby chování a myšlení	• duchovní a hmotná kultura • umění • víra a náboženství
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA ETICKÁ VÝCHOVA	
přesahy z:	

PŘÍRODNÍ A KULTURNÍ BOHATSTVÍ

výstupy	učivo
dokáže ocenit krásy naší vlasti uvědomuje si nutnost ochrany přírodního a kulturního bohatství	• přírodní krásy ČR • národní parky
pokrytí průřezových témat ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA	
přesahy z:	

MAJETEK V NAŠEM ŽIVOTĚ

výstupy	učivo
rozlišuje důležité potřeby od nedůležitých respektuje cizí majetek, dobře využívá a chrání majetek vlastní uspokojuje své potřeby přiměřeně s ohledem na druhé	• hierarchie lidských potřeb • životní úroveň, kvalita života • majetek a vlastnictví, typy vlastnictví
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA ETICKÁ VÝCHOVA	
přesahy z:	

ŘÍZENÍ SPOLEČNOSTI

výstupy	učivo
rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů	• úlohy státu • formy státu podle výkonu moci • demokracie, volby • možnosti začlenění se do veřejného života
pokrytí průřezových témat VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA	

SVĚT KOLEM NÁS

výstupy	učivo
uvědomuje si potřebu vzájemné spolupráce mezi zeměmi popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování zajímá se o dění ve státě rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu	• Evropská unie • národnostní menšiny • mezinárodní organizace a aliance
pokrytí průřezových témat VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA ETICKÁ VÝCHOVA	
přesahy z:	

TERCIE – dotace 1 – povinný

OSOBNOST

výstupy	učivo
pochozí význam pojmu osobnost z psychologického a sociologického hlediska posoudí vliv osobnostních vlastností na dosahování cílů posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek rozliší jednotlivé typy temperamentu objasní význam sebepoznání objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života popíše vývoj osobnosti člověka v jednotlivých životních etapách rozpozná projevy kladných a záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru popíše význam pojmů svědomí, altruismus, egoismus	• úvod do psychologie a sociologie, jejich předmět, prožívání, chování a jednání • typologie osobnosti (Hippokratova, Kretschmerova) • osobní schopnosti a dovednosti • charakterové vlastnosti, životní cíle a plány, životní perspektiva • ontogenetický vývoj • proměny člověka v období dospívání, znaky a rozdíly tělesné, duševní a sociální • city a vůle
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - RSP , SaS , SRaSO , PH , K , PL , MV , Ko , KaK , ŘPRD , HPPE ETICKÁ VÝCHOVA	
přesahy z: ČJL (tercie): Literatura, Př (tercie): Biologie člověka, D (tercie): 2.polovina 17.století - konec 18.století, FJ (tercie): Mluvte o sobě, NJ (tercie): To jsem já, moje rodina, třída, město, domov, NJ (tercie): Orientace v čase a v místě, Ze (kvarta): Orientace na mapě celého světa, Ze (kvarta): Společenské složky krajiny	

PSYCHICKÉ PROCESY A STAVY

výstupy	učivo
dokáže vysvětlit rozdíly mezi pojmy vjem, smyslové vnímání, sociální vnímání, myšlení, paměť, pozornost, hra, práce, city hledá nové způsoby řešení problémů procvičuje různé druhy paměti využívá poznatků při vlastním učení	• poznávání a vnímání • myšlení a tvoření • paměť, pozornost • hra, práce, učení • emoce
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA ETICKÁ VÝCHOVA	
přesahy do:	

ČLOVĚK V SOCIÁLNÍCH VZTAZÍCH

výstupy	učivo
popíše, jak pěstovat zdravou sebedůvěru a jak se přiměřeně prosazovat učí se zvládat stresové situace, zamýšlí se nad způsoby řešení konfliktů vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví vysvětlí, co jsou náročné životní situace a jaké jsou základní způsoby jejich řešení samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím	• stres, konflikt • zvládání náročných životních situací • zdravý životní styl
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA ETICKÁ VÝCHOVA	

HOSPODAŘENÍ

výstupy	učivo
popíše a vysvětlí základní funkce a principy dělby práce jednoduše popíše vývoj výroby a výrobní proces dokáže vysvětlit podstatu fungování trhu zboží a trhu práce, uvědomuje si propojenost firem a domácností popíše základní principy tržního hospodářství na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH	• dělba práce • výrobní a nevýrobní odvětví • trh, poptávka, nabídka • reklama
pokrytí průřezových témat ETICKÁ VÝCHOVA MEDIÁLNÍ VÝCHOVA	

PRÁVNÍ MINIMUM

výstupy	učivo
objasní pojmy morální a právní normy, právní vztahy a jejich účastníci, právní způsobilost, právní řád chápe význam dodržování pravidel v životě člověka dodržuje společně stanovené zásady v třídním kolektivu	• právo a morálka • právní systém v ČR • účastníci právních vztahů
pokrytí průřezových témat VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA ETICKÁ VÝCHOVA	
přesahy z:	

ZÁKLADY PRÁVA V ČESKÉ REPUBLICCE

výstupy	učivo
uvědomuje si důležitost Ústavy ČR jako nejvyššího právního předpisu rozlišuje a porovnává jednotlivé složky státní moci a jejich úkoly zná příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě státu vysvětlí pojmy politické spektrum a politické strany	• Ústava ČR, Listina základních práv a svobod • zákonodárná, výkonná a soudní moc • politika • právo v Evropě
pokrytí průřezových témat VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA	
přesahy z:	

KVARTA – dotace 1 – povinný

OBČANSTVÍ, OBČAN A PRÁVO

výstupy	učivo
orientuje se ve službách obecního úřadu vysvětlí práva a povinnosti vyplývající ze státního občanství a způsoby, jak může občan projevat svou vůli objasní občanskoprávní vztahy, vlastnické právo a ochranu majetku objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci	• občan obce • na úřadu • občan státu • občan Evropské unie • občanskoprávní vztahy • vlastnictví, majetek • smlouvy, odpovědnost za škodu

pokrytí průřezových témat

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA - OSŠ , OOSS , POPŽ , PD

přesahy z:

PRÁVNÍ OCHRANA

výstupy	učivo
uveďte příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a států dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uveďte příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uveďte jejich příklady diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání	• právní ochrana, sankce, přestupky • správní řízení, občanské soudní řízení • trestní právo
pokrytí průřezových témat VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA	

VOLBA POVOLÁNÍ

výstupy	učivo
posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce	• výhody a nevýhody volby jednotlivých škol a činností • trh práce – brigáda, zaměstnání • životopis, motivační dopis • brigáda a právo • pracovní smlouva
pokrytí průřezových témat	

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA
ETICKÁ VÝCHOVA

HOSPODAŘENÍ

výstupy	učivo
rozpozná úlohu státu v hospodářském životě rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu uvede příklady sociálního zabezpečení sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti popíše vliv inflace na hodnotu peněz na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu	• tržní a plánované hospodářství • fungování trhu a jeho účastníci, tvorba ceny, inflace • hospodářská politika státu, rozpočet státu, typy rozpočtu a jejich odlišnosti; význam daní • hospodaření – rozpočet domácnosti, úspory • finanční produkty, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing • banky a jejich služby – aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA	
přesahy z:	

RODINA A ZÁKONY

výstupy	učivo
vysvětlí práva a povinnosti manželů prodiskutuje možné konflikty mezi manželi, jejich prevenci a řešení prodiskutuje postavení dětí v rodině z hlediska práv a povinností	• rodinné právo, manželství, registrované partnerství • rodina, rodiče a děti • rodinné krize a problémy současné rodiny
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA ETICKÁ VÝCHOVA	

4.4.3. Etická výchova

Předmět Etická výchova je doplňujícím vzdělávacím oborem, který se zaměřuje na systematické a metodicky propracované osvojování sociálních dovedností u žáků na základě zážitkové metody a na vytvoření základních sociálních návyků u žáků. Základním cílem je podněcovat žáky, aby si osvojili prosociální způsob chování, tj. chování vedoucí k pozitivním vztahům. Je zaměřen na spolupráci, schopnost dialogu, poskytnutí pomoci jiným osobám a skupinám. Rozvíjí schopnost rozlišit a realizovat společenské cíle bez očekávání odměny. Etická výchova je také velmi efektivní nástroj prevence proti šikaně a dalším sociálně patologickým jevům.

Obsah Etické výchovy se skládá z následujících témat, která podmiňují a podporují pozitivní vývoj osobnosti žáka:

1. Mezilidské vztahy a komunikace.
2. Důstojnost lidské osoby. Pozitivní hodnocení sebe.
3. Pozitivní hodnocení druhých.
4. Kreativita a iniciativa. Řešení problémů a úkolů. Přijetí vlastního a společného rozhodnutí.
5. Komunikace citů.
6. Interpersonální a sociální empatie.
7. Asertivita. Zvládnutí agresivity a soutěživosti. Sebeovládání. Řešení konfliktů.
8. Reálné a zobrazené vzory.
9. Prosociální chování v osobních vztazích. Pomoc, darování, dělení se, spolupráce, přátelství.
10. Prosociální chování ve veřejném životě. Solidarita a sociální problémy.

Na tato témata navazuje šest aplikačních témat, díky kterým mohou žáci vhodněji a efektivněji realizovat osvojené sociální dovednosti v každodenním životě. Mezi aplikační témata patří:

- Etické hodnoty
- Sexuální zdraví
- Rodinný život
- Duchovní rozměr člověka
- Ekonomické hodnoty
- Ochrana přírody a životního prostředí

A) Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Předmět je určen žákům tercie a kvarty, v obou ročnících s časovou dotací 1h týdně, výuku ve třídě lze dělit na dvě skupiny. Etická výchova je tematicky propojena s předmětem Výchova k občanství. Realizace výuky probíhá převážně v mateřských nebo multimediálních učebnách. Etická výchova používá především metody běžné v zážitkové pedagogice. Jedná se o rozhovor, diskuzi, inscenační techniky, didaktické hry, řešení problémové situace, besedy, projekty atd. Hlavní úloha učitele spočívá v tom, že vytvoří zajímavou situaci a nechá děti uvažovat, diskutovat, experimentovat a získat novou zkušenost.

B) Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj kompetencí žáků

1. Kompetence k učení

- klademe důraz na orientaci žáků v oblasti osobnostní, sociální i morální, na celkový harmonický rozvoj osobnosti žáků, zejména pak na rozvoj prosociálnosti
- podporujeme uplatnění vlastní tvořivosti v hodinách Etické výchovy
- umožňujeme využívání moderní techniky

2. Kompetence k řešení problémů

- klademe důraz na rozpoznávání a pochopení problémů, na promýšlení a plánování způsobu jejich řešení
- u žáků podporujeme samostatné využívání vlastního úsudku a zkušeností
- umožňujeme alternativní přístupy k řešení úkolů

3. Kompetence komunikativní

- klademe důraz na schopnost žáků vyjádřit svůj vlastní názor, vhodnou formou jej obhájit a prezentovat, respektovat názor druhých a dodržovat etické zásady komunikace
- do výuky zařazujeme skupinovou práci, dramatizaci, interview
- umožňujeme žákům vyjadřovat se k různým tématům, situacím a prožitkům

4. Kompetence sociální a personální

- klademe důraz na spolupráci žáků při práci ve skupině
- žáky vedeme ke vzájemné pomoci při plnění úkolů, k respektování a dodržování pravidel při skupinové práci
- podporujeme rozvoj prosociálního a empatického chování
- vedeme žáky k odmítavému postoji vůči fyzickému i psychickému násilí
- umožňujeme každému žákovi zažít úspěch, zohledňujeme rozdíly v pracovním tempu

5. Kompetence občanské

- podporujeme občanské cítění u žáků
- umožňujeme žákům pochopit základní environmentální a ekologické problémy a souvislosti
- vedeme žáky, aby přistupovali k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality a hospodárnosti, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot

6. Kompetence pracovní a kompetence k podnikavosti

- pomáháme žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci
- klademe důraz na vytváření základních pracovních návyků

7. Kompetence digitální

- vedeme žáky k zapojování se do společnosti a do občanského života prostřednictvím digitálních technologií
- vedeme žáky k rozvíjení a uplatňování odpovědného chování a jednání v digitálním světě
- podporujeme utváření a rozvíjení etického povědomí pro situace v digitálním prostředí

C) Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

TERCIE – dotace 1 – povinný

POŘADÍ TÉMAT: KOMUNIKACE CITŮ, EMPATIE, ASERTIVITA, ETIKA A EKONOMIKA, DŮSTOJNOST LIDSKÉ OSOBY, KOMPLEXNÍ PROSOCIÁLNOST, MÉDIA A JEJICH VLIV NA ČLOVĚKA

DŮSTOJNOST LIDSKÉ OSOBY

výstupy	učivo
vnímá důstojnost lidské osoby u každého člověka orientuje se v lidských právech respektuje velikost a důstojnost lidské osoby, objevuje vlastní jedinečnost a vytváří si zdravé sebevědomí rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod	• lidská práva • lidská práva v dokumentech - Listina základních práv a svobod, Všeobecná deklarace lidských práv • svoboda, morálka a mravnost • rovnost a nerovnost
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA	

KOMUNIKACE CITŮ

výstupy	učivo
přiměřeně komunikuje city dokáže vyjadřovat vyšší city dokáže nenásilným způsobem zvládat prudké emoce dokáže přiměřeným způsobem vyjadřovat své negativní city kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání zvládá techniky přeladění vnímá spojitost mezi zdravím a emocemi	• nácviky vyjádření citů • emoce a hodnocení jevů • vyšší city a jejich typy • vyjadřování vyšších citů • pocity vzteku a impulzivnost • usměrňování citů • přeladění • dopady jednání při hněvu, ve strachu a při pesimismu • techniky vyjádření negativních citů • zdraví a emoce

komunikuje otevřeně, pravdivě, s porozuměním pro potřeby druhých a přiměřeně situaci	
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA	
přesahy do:	

ASERTIVITA

výstupy	učivo
reflektuje asertivní práva dokáže rozlišit manipulativní chování a vhodně na něj reagovat dokáže správně argumentovat uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích nahrazuje agresivní a pasivní chování asertivním chováním	• typy manipulátorů • manipulační pověry • zásady reakce na manipulaci • asertivní práva • způsoby správné argumentace • přijatelný kompromis • požádání o laskavost • stížnost
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA	

EMPATIE

výstupy	učivo
reflektuje situaci druhých poskytuje adekvátní pomoc dokáže chápat situace a chování druhých především v rodině a ve škole na základě vlastních zkušeností a zážitků identifikuje důvody radosti a smutku u sebe a u druhých dokáže zmírnit prožívání smutku druhých analyzuje a aplikuje empatii v kolektivu	• vnímavost k situaci druhých • pochopení situace druhých prostřednictvím vlastních zkušeností a zážitků • pochopení rodičů, sourozenců a dalších členů rodiny • vzájemné pochopení ve třídě • důvody k radosti a ke smutku u sebe a u druhých • zmírňování prožívání smutku druhých
pokrytí průřezových témat	

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA
VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA
MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

MÉDIA A JEJICH VLIV NA ČLOVĚKA

výstupy	učivo
rozlišuje manipulační působení médií a identifikuje se s pozitivními prosociálními vzory kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí vytváří si strategie účinné obrany proti manipulaci médií	• eliminace vlivu agrese z médií • rozlišování mezi realitou a pseudorealitou • účinná obrana proti manipulaci médií
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA MEDIÁLNÍ VÝCHOVA MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA	
přesahy z:	

ETIKA A EKONOMIKA

výstupy	učivo
zvládá rozumně nakládat s penězi vnímá peníze jako prostředek rozvíjí ekonomické ctnosti ve svém životě reflektuje rizika konzumního způsobu života	• rozumné nakládání s penězi • peníze jako prostředek • vztah mezi ekonomikou a etikou • rozvíjení ekonomických ctností – šetrnost, podnikavost atd. • skromnost • konzumní způsob života
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA MEDIÁLNÍ VÝCHOVA VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA	
přesahy z:	

KOMPLEXNÍ PROSOCIÁLNOST

výstupy	učivo
dokáže se chovat prosociálně k jakémukoli člověku v kontextu své situace a svých možností přispívá k řešení sociálních problémů aplikuje postoje a způsobilosti, které rozvíjejí mezilidské vztahy uvede příklady některých projevů globalizace uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky objasní souvislosti globálních a lokálních problémů	• význam a formy komplexní prosociálnosti • osobní angažovanost • projekty na řešení sociálních problémů • globální svět, globalizace – projevy, klady a zápory, významné globální problémy včetně válek a terorismu, možnosti jejich řešení • vybrané globální problémy současného světa • rozvojová pomoc • neziskové organizace
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA	
přesahy z:	

KVARTA – dotace 1 – povinný

SOCIÁLNÍ EMPATIE

výstupy	učivo
je vnímavý k sociálním problémům, v kontextu své situace a svých možností přispívá k jejich řešení analyzuje prožitky a situace lidí se sociálními problémy vnímá dopady sociálních problémů na člověka	• seznámení se se sociálními problémy • typy sociálních problémů • analýza a popis prožitků a situace lidí s různými sociálními problémy • dopad sociálních problémů na člověka a jeho okolí • vnímavost k obtížné situaci druhých

rozvíjí účinnou prevenci a strategie při obraně proti sociálně patologickým jevům	• sociálně patologické jevy a jejich rizika pro děti a mládež • hodnota stárání • mezigenerační vztahy
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA MEDIÁLNÍ VÝCHOVA MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA	
přesahy z:	

ASERTIVITA VE SKUPINĚ

výstupy	učivo
jedná asertivně i ve ztížených podmínkách reaguje vhodně na neoprávněnou kritiku rozvíjí asertivní chování ve vrstevnické skupině neagresivním způsobem obhájí svá práva spolupracuje i v obtížných sociálních situacích	• asertivita ve ztížených podmínkách • reakce na neoprávněnou kritiku • technika, jak vhodně reagovat na neoprávněnou kritiku • asertivita ve skupině
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA MEDIÁLNÍ VÝCHOVA	

JÁ, POTENCIÁLNÍ VZOR PRO DRUHÉ

výstupy	učivo
zvládá autonomní jednání reflektuje smysl svého života	• moje postoje, moje role • zodpovědný život • mé schopnosti a okolí • autonomie a konformita
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA MEDIÁLNÍ VÝCHOVA	

KOMPLEXNÍ PROSOCIÁLNOST

výstupy	učivo
rozvíjí porozumění k etnickým, národnostním, sociálním a náboženským minoritám	- informace o menšinách - vztah k menšinám - využití prosociálnosti v multikulturní společnosti - pozitivní vztah k diverzitám - tolerance
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA MEDIÁLNÍ VÝCHOVA ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA	
přesahy z:	

DUCHOVNÍ ROZMĚR ČLOVĚKA

výstupy	učivo
získává podněty pro utváření vlastního světonázoru toleruje lidi s jiným světonázorem získává informace o světových náboženstvích	- obrana proti sektám - utváření vlastního světonázoru - tolerance k lidem s jiným světonázorem - informace o světových náboženstvích
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA MEDIÁLNÍ VÝCHOVA VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA	

SEXUÁLNÍ ZDRAVÍ

výstupy	učivo
utváří si zodpovědný vztah k sexualitě vnímá mládí jako přípravu na lásku a partnerský život	- zodpovědný vztah k sexualitě - etický aspekt sexuality

rozvíjí svoji odpovědnost za vztah s druhými	• nezralé rodičovství • odpovědnost za vztah
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA	
přesahy z:	

ETICKÉ CTNOSTI

výstupy	učivo
reflektuje rozdíly mezi dobrem a zlem vnímá a rozvíjí úsudek svého svědomí reflektuje morální dilemata analyzuje etické aspekty různých životních situací rozhoduje se uvážlivě a vhodně v každodenních situacích a nevyhýbá se řešení osobních problémů	• dobro a zlo • svědomí • morální dilemata • běh lidského života – lidský vývoj
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA MEDIÁLNÍ VÝCHOVA VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA	

4.4.4. Základy společenských věd

Předmět Základy společenských věd byl vytvořen ze vzdělávacího oboru Člověk a společnost a Člověk a svět práce. Realizují se tematické okruhy průřezových témat Osobnostní a sociální výchova RVP GV, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech RVP GV, Mediální výchova RVP GV a Multikulturní výchova RVP GV.

Smyslem předmětu je usnadnit žákovi orientaci v současné společnosti, připravit ho na samostatný a odpovědný občanský život s aktivním přístupem ke svému sociálnímu prostředí.

Základy společenských věd přináší žákům základní informace o vzniku a nejdůležitějších tématech z humanitních oborů, v oblastech psychologie, sociologie, politologie, práva, ekonomie, filosofie a etiky. Důležitou součástí předmětu je také nácvik praktických sociálních a občanských dovedností. Předmět základy společenských věd je v septimě a oktávě rozšířen v rámci volitelného předmětu Společenskovědní seminář.

A) Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

V kvintě je ZSV věnována 1 hod. týdně, v sextě až oktávě – 2 hod. týdně, realizuje se okruh Výchova ke zdraví (v kvintě) a okruh Člověk a svět práce (kvinta, septima). Výuka probíhá převážně v mateřských učebnách, v multimediální učebně a v terénu.

Organizační formy a metody práce jsou voleny podle charakteru učiva a cílů vzdělávání.

- vyučovací hodina – skupinové vyučování, samostatná práce, diskuse, výklad
- reprodukce textu, soutěže, testy, projekty, video
- beseda

Žák je veden k tomu, aby zejména

- systematicky pozoroval reakce, chování a jednání lidí v různých situacích,
- sledoval aktuální politickou situaci, prezentoval svá hodnocení,
- získal přehled o svém možném budoucím pracovním zařazení,
- diskutoval nad aktuálními tématy,
- čerpal poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
- požíval získané znalosti v reálném životě

B) Výchovné a vzdělávací strategie

Učitel

- vede žáky, aby sbírali informace z nejrůznějších zdrojů (noviny, internet, odborná literatura ...) a vede je tak k orientaci ve zdrojích informací a ke kritickému posuzování hodnověrnosti informací – kompetence k učení, kompetence komunikativní.
- vede žáky k diskusím na aktuální témata a zadává úkoly formou skupinové práce, formuje tak jejich názory a toleranci k názorům druhých – kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské.
- zadává žákům referáty, vede je tak k rozvíjení schopností argumentace a prezentace vlastní práce – kompetence k učení, kompetence komunikativní.
- organizuje besedy na aktuální témata, exkurze a praktickou výuku vede tak žáky k porovnávání teoreticky získaných znalostí s realitou – kompetence komunikativní, kompetence občanské.

- organizuje dramatizace situací souvisejících s aktuálně probíranými tématy, formuje tak názory a postoje žáků – kompetence komunikativní, kompetence občanské, kompetence sociální a personální.
- klade důraz na mezipředmětové vztahy (historické souvislosti, tradice a kulturní dědictví) – kompetence občanské, kompetence k učení.
- vede žáky zejména v posledních ročnících studia zařazováním diskuzí a referátů k tomu, aby pochopili podstatu podnikání, naučili se rozpoznávat rizika a možnosti a naučili se orientovat v tržním prostředí – kompetence k podnikavosti.
- vede žáky k rozpoznání podstaty problému, vytváření hypotéz a návrhu řešení, aby žáci nacházeli argumenty pro svá stanoviska, zvažovali jednotlivé varianty - kompetence k řešení problému.

C) Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

KVINTA – dotace 1 – povinný

PSYCHOLOGIE JAKO DISCIPLÍNA

výstupy	učivo
☐ vysvětlí, čím se zabývá psychologie ☐ rozliší obecné, aplikované a speciální disciplíny psychologie ☐ uvede příklady jednotlivých psychologických oborů ☐ popíše základní metody psychologie a jejich využití	☐ předmět psychologie ☐ obory psychologie (obecné, aplikované a speciální disciplíny) ☐ metody psychologie
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - SK VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - GRS , GPJPD ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA - PVOP	
přesahy z: Bi (oktáva): Genetika	

ČLOVĚK JAKO JEDINEC

výstupy	učivo
☐ vysvětlí podstatu lidské psychiky a její hlavní projevy (vědomí, psychické procesy, stavy, vlastnosti) ☐ rozliší chování a prožívání jako projevy psychiky ☐ charakterizuje osobnost člověka, její individualitu a vývoj	☐ podstata lidské psychiky – vědomí; psychické jevy, procesy, stavy a vlastnosti ☐ chování jako vnější projev psychiky; prožívání jako vnitřní součást psychiky; psychika a chování ☐ osobnost člověka a jeho individualita a vývoj, biologická a sociální determinace

☐ vysvětlí vliv biologických a sociálních faktorů na vývoj osobnosti ☐ rozliší typy osobnosti, temperament a charakter a popíše jejich vzájemné vztahy ☐ objasní význam socializace v životě jednotlivce ☐ popíše hlavní kognitivní procesy (vnímání, paměť, myšlení, vůle) ☐ vysvětlí pojem schopnosti, dovednosti, nadání, talent a inteligence ☐ rozliší citové procesy a jejich formy (city, emoce, afekty, nálady, vášně) ☐ chápe význam celoživotního učení a sebevýchovy	☐ typologie osobnosti, temperament a charakter, jejich vztah ☐ úloha a význam socializace v životě jedince ☐ kognitivní procesy, vnímání, paměť, myšlení, vůle a volní procesy (rozhodování) ☐ schopnosti a dovednosti, nadání a talent, inteligence ☐ citové procesy, city x emoce, afekty, nálady a vášně, druhy citů a emocí ☐ význam celoživotního učení a sebevýchovy
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - PH, SK MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - LV, PAI	
přesahy do: ČJL (sexta): Komunikační výchova, HV (sexta): Tvořivé dramatické činnosti přesahy z: VV (sexta): Tvořivé a dramatické činnosti, TV (sexta): Rozvoj pohybových schopností a dovedností, Bi (septima): Biologie člověka	

PSYCHOLOGIE V KAŽDODENNÍM ŽIVOTĚ

výstupy	učivo
☐ vysvětlí význam psychologie v každodenním životě a využívá psychologické poznatky při řešení běžných situací ☐ ilustruje na příkladech, jak probíhá rozhodování o životních otázkách a jak lidé reagují na stres a frustraci ☐ uvede zásady psychohygieny a zdravého životního stylu a aplikuje je na svůj vlastní režim ☐ popíše základní možnosti psychologického poradenství a jeho význam pro duševní zdraví ☐ popíše hlavní druhy psychických poruch a chápe potřebu odborné pomoci	☐ psychologie v každodenním životě ☐ rozhodování o životních otázkách; náročné životní situace (stres, frustrace) ☐ zásady duševní hygieny - psychohygiena a zdravý způsob života, systém psychologického poradenství ☐ psychické poruchy ☐ sociální psychologie, komunikace a komunikační dovednosti

☐ vysvětlí význam sociální psychologie a rozpoznává základní pravidla efektivní komunikace; ☐ využívá komunikační dovednosti v modelových i reálných situacích	
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - RSP , SaS , PH , PRVO	
přesahy do: ČJL (sexta): Komunikační výchova, VV (sexta): Tvořivé a dramatické činnosti přesahy z: TV (sexta): Výchova ke zdraví, Bi (septima): Biologie člověka, Bi (oktáva): Genetika	

SEXTA – dotace 2 – povinný

SOCIOLOGIE JAKO DISCIPLÍNA

výstupy	učivo
☐ vysvětlí, čím se zabývá sociologie jako vědecká disciplína ☐ ilustruje na příkladech význam sociologie pro pochopení fungování společnosti ☐ využívá základní sociologické pojmy a správně je aplikuje v diskusi o společnosti ☐ popíše vztah sociologie k ostatním společenským vědám (např. psychologie, politologie, ekonomie) ☐ uvede základní metody sociologického výzkumu a ilustruje jejich využití na konkrétních příkladech	☐ sociologie jako společenská věda, předmět sociologie ☐ význam sociologie a vymezení základní terminologie; vztah sociologie k ostatním vědám ☐ metody sociologie
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - RSP , SK , MVD VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - VES MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - ZPSR , PAI ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA - PVOP , ČŽP MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - MPJV , U , UMPVM	

ČLOVĚK A SPOLEČNOST

výstupy	učivo
☐ porovnává přírodní a kulturní jevy a hodnotí jejich roli v lidském životě; ☐ na konkrétních příkladech ukazuje, jak člověk ovlivňuje přírodu a kulturu a jak ony ovlivňují jeho ☐ vysvětluje, proč je začlenění do sociálních vazeb důležité pro osobní rozvoj ☐ analyzuje typické situace mezilidské komunikace ☐ rozpozná různé formy sociálních skupin a institucí a popíše jejich význam ve společnosti ☐ aplikuje pojmy jako sociální mobilita, role, autorita a norma při popisu konkrétních společenských jevů ☐ hodnotí příčiny sociální nerovnosti a zamýšlí se nad jejími důsledky pro jednotlivce i společnost ☐ rozlišuje běžné sociální deviace a posuzuje jejich dopad na společenské soužití	☐ charakteristika pojmu společnost a kultura, vymezení a postižení rozdílu mezi přírodou a kulturou, vztah člověk-příroda-kultura, ☐ společenská podstata člověka – význam začlenění jedince do sociálních vazeb - proces socializace, význam a problematika mezilidské komunikace a interakce ☐ sociální struktura společnosti – sociální útvary, společenské instituce; sociální mobilita; sociální nerovnost, jedinec ve skupině (vztahy, role, normy chování, konflikty, autorita a moc) ☐ sociální fenomény a procesy; sociální deviace, sociální a sociologické problémy
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - PL , MV , SK ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA - PVOP MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - KČPPMS , IVMSR , VAMS , UMPVM	
přesahy do: ČJL (kvinta): Komunikační výchova přesahy z: ČJL (kvinta): Komunikační výchova, TV (kvinta): Rozvoj pohybových schopností a dovedností, Ge (sexta): Afrika, Bi (oktáva): Genetika	

PRÁVO

výstupy	učivo
☐ vysvětlí základní pojmy stát a právo a odliší stát od jiných forem organizace společnosti ☐ popíše hlavní teorie vzniku státu a srovnává je	☐ pojem, podstata, vznik a vývoj státu ☐ formy státu, druhy států podle různých kritérií ☐ pojem práva, vznik a vývoj právního vědomí

☐ rozlišuje různé druhy států podle forem vlády a státního zřízení ☐ hodnotí význam státní moci a práva pro fungování společnosti ☐ vysvětlí, co je právo a jaký je jeho význam ve společnosti ☐ rozlišuje právní normy a popíše jejich základní znaky ☐ orientuje se v základní struktuře právního řádu České republiky ☐ rozlišuje veřejné a soukromé právo a uvede příklady oblastí, které spadají pod veřejné právo ☐ interpretuje základní principy ústavního práva a význam ústavy ☐ vysvětlí základní význam lidských práv a svobod pro život v demokratické společnosti ☐ orientuje se v obsahu Listiny základních práv a svobod a rozlišuje hlavní skupiny práv (např. osobní, politická, hospodářská, sociální, kulturní práva) ☐ uvede příklady porušování lidských práv v minulosti i současnosti ☐ na příkladech rozpozná skutkové podstaty základních trestných činů ☐ diskutuje o významu dodržování právních pravidel pro společenský pořádek ☐ popíše proces trestního řízení a vysvětlí základní principy trestní odpovědnosti ☐ vysvětlí význam soukromého práva a jeho základní zásady ☐ rozpozná základní práva a povinnosti vyplývající z rodinných vztahů ☐ popíše podmínky vzniku pracovního poměru a základní práva zaměstnance a zaměstnavatele ☐ orientuje se v základních institutech občanského práva (vlastnictví, smlouva, odpovědnost za škodu)	☐ právní normy a jejich struktura ☐ právní řád a jeho členění ☐ pojem veřejného práva a jeho části ☐ ústavní právo – ústava, základní práva a svobody ☐ lidská práva v dokumentech - porušování a ochrana lidských práv ☐ trestní právo – základní pojmy, skutkové podstaty trestných činů ☐ trestní právo – trestní odpovědnost, sankce ☐ soukromé právo – základní zásady ☐ rodinné právo – vztahy mezi manžely, rodiči a dětmi ☐ pracovní právo – vznik a obsah pracovního poměru ☐ občanské právo – majetkoprávní vztahy, vlastnictví, smlouvy
---	--

pokrytí průřezových témat

VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH – ŽE

přesahy do:

D (septima): Evropa a svět po roce 1945 do současnosti

přesahy z:

SVS (septima): Právo, SVS (septima): Stát a národ, ZeS (oktáva): Socioekonomická sféra, ZeS (oktáva): Světové organizace

SEPTIMA – dotace 2 – povinný**POLITOLOGIE**

výstupy	učivo
☐ objasní předmět a význam politologie a porovná její vztah k jiným společenským vědám; ☐ rozpozná rozdíly mezi demokracií a totalitou a ilustruje je na historických a současných příkladech; ☐ popíše základní znaky a funkce ideologií a na příkladech vysvětlí jejich vliv na politiku; ☐ srovná hlavní politické ideologie a určí jejich projevy v aktuální politické scéně; ☐ vysvětlí význam politického pluralismu pro fungování demokracie; ☐ analyzuje role politických subjektů (strany, hnutí, zájmové skupiny) a jejich vztahy; ☐ sleduje aktuální rozložení politických sil v ČR a interpretuje výsledky voleb; ☐ rozliší principy většinového a poměrného volebního systému v ČR a diskutuje jejich dopady; ☐ vysvětlí podstatu evropské integrace a popíše hlavní orgány EU; ☐ uvede význam hlavních nadnárodních organizací (OSN, NATO) a analyzuje jejich roli v současném světě	☐ politologie jako věda, předmět politologie ☐ význam politologie; vztah politologie k ostatním vědám, metody politologie ☐ demokracie vs. totalita v kontextu politických ideologií ☐ ideologie - znaky a funkce ideologií ☐ přehled vybraných ideologií ☐ politický pluralismus ☐ politické subjekty a jejich vztahy ☐ aktuální rozložení politických sil v ČR ☐ volby v ČR - většinový a poměrný systém ☐ evropská integrace- Evropská unie, její podstata a orgány ☐ nadnárodní organizace - OSN, NATO - význam
pokrytí průřezových témat VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - GRS , GPJPD , HPMRS , ŽE	

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - ZPSR
MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - MMP , MPJV

přesahy do:

Ge (septima): Místní region, Ge (septima): Postavení ČR v EU a ve světě, ZeS (septima): Regionální problémy současného světa

přesahy z:

SVS (septima): Právo, SVS (septima): Stát a národ, ZeS (oktáva): Socioekonomická sféra, ZeS (oktáva): Světové organizace, ZeS (oktáva): Cestovní ruch a kulturní dědictví lidstva

EKONOMIE

výstupy	učivo
☐ vysvětlí základní ekonomické pojmy a aplikuje je při řešení modelových ekonomických situací ☐ rozlišuje základní ekonomické systémy a posuzuje jejich výhody a nevýhody ☐ analyzuje vztah mezi nabídkou, poptávkou a cenou a předvídá dopady změn v těchto veličinách ☐ vysvětlí funkce a formy peněz a popíše jejich vývoj ☐ vysvětlí podstatu inflace a její důsledky na příjmy obyvatelstva ☐ orientuje se ve struktuře bankovního systému ČR a rozlišuje funkce České národní banky a komerčních bank ☐ objasní roli státu v tržní ekonomice a porovnává různé přístupy hospodářské politiky ☐ popíše strukturu státního rozpočtu a daňové soustavy ČR ☐ vyhledává a interpretuje aktuální data o nezaměstnanosti a diskutuje o jejích příčinách a důsledcích	☐ ekonomie jako věda, základní pojmy, ☐ základní ekonomické otázky ☐ ekonomické systémy ☐ fungování tržního mechanismu ☐ teorie peněz, inflace ☐ bankovní systém v ČR ☐ úloha státu v tržním mechanismu ☐ hospodářská politika státu ☐ státní rozpočet, daňová soustava ČR, nezaměstnanost
pokrytí průřezových témat VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - GRS , GPJPD , HPMRS	
přesahy do: Ge (septima): Postavení ČR v EU a ve světě	

přesahy z:

Ge (oktáva): Světová ekonomika a její trendy, ZeS (oktáva): Socioekonomická sféra, ZeS (oktáva): Světové organizace

FINANČNÍ GRAMOTNOST

výstupy	učivo
☐ sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti a navrhne způsoby, jak efektivně hospodařit s finančními prostředky ☐ rozlišuje základní typy finančních produktů (běžné účty, spoření, úvěry, pojištění) a porovnává jejich výhody a rizika ☐ vysvětlí rozdíl mezi spořením a investováním a uvede příklady vhodného využití v různých životních situacích ☐ posoudí důsledky zadlužení a navrhne odpovědné chování při využívání úvěrových produktů ☐ uvede hlavní typy pojištění a vysvětlí jejich význam pro finanční zabezpečení jednotlivce nebo rodiny	☐ úvod do finanční gramotnosti ☐ hospodaření domácnosti ☐ základní, spořicí, úvěrové a zajišťovací finanční produkty ☐ pojištění
pokrytí průřezových témat VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - GRS , GPJPD , HPMRS	
přesahy do: Ge (septima): Postavení ČR v EU a ve světě přesahy z: Ge (oktáva): Světová ekonomika a její trendy, ZeS (oktáva): Socioekonomická sféra, ZeS (oktáva): Světové organizace	

OKTÁVA – dotace 2 – povinný

FILOSOFIE JAKO DISCIPLÍNA

výstupy	učivo
☐ vysvětlí rozdíl mezi mýtem a filosofickým myšlením a uvede příklady přechodu od mytického ke kritickému uvažování	☐ vznik filosofie - základní filosofické otázky, vztah filosofie k mýtům, filosofické disciplíny

☐ formuluje základní filosofické otázky a zamýšlí se nad jejich významem pro člověka a společnost ☐ rozlišuje hlavní filosofické disciplíny a přiřadí k nim typické otázky nebo problémy, které zkoumají	
přesahy z: ZeS (oktáva): Světové organizace	

DĚJINY FILOSOFIE

výstupy	učivo
☐ popíše klíčové etapy vývoje filosofie a charakterizuje jejich základní rysy ☐ přiřadí vybrané představitele k jednotlivým historickým obdobím (antika, středověk, novověk, 20. století) a stručně vystihne jejich myšlenkový přínos ☐ porovnává různé filosofické směry a jejich přístupy k poznání, člověku a světu	☐ klíčové etapy a směry filosofického myšlení - antická filosofie, filosofie středověku, filosofie novověku, filosofie 20. století
přesahy do: ČJL (oktáva): Jazykověda, ČJL (oktáva): Literatura přesahy z: ZeS (oktáva): Světové organizace	